

Světový pohár, Čína 2019

Všemu navzdory
Michal Ježdík

Už postup na světový šampionát v basketbale bylo malé vítězství. Kvalifikaci jsme odehráli v neúplné sestavě. Kobe Bryant nám vylosoval jednu z nejsilnějších skupin na šampionátu. Nejlepší hráč uplynulého ročníku Euroligy Jan Veselý se na konci sezóny zranil a na Světový pohár neodjel. Martin Kříž si v květnu přetrhl achilovku a málokdo předpokládal jeho start. Porazili jsme Turecko, které podlehl USA v samém závěru prodloužení. Postoupili jsme mezi nejlepších 16. Porazili jsme Brazílii a proboujovali se mezi nejlepších 8. V utkání se zranil Blake Schilb. Porážka s Austrálií nás poslala do bojů o 5. – 8. místo. Zdolali jsme Polsko, po porážce se Srbskem uhájili konečné 6. místo a zajistili si účast v kvalifikaci do Tokia. Papírové šampióny, basketbalové giganty s obrovskou finanční podporou a s hráči z NBA na soupisce jsme nechali za sebou. Země ze střední Evropy se rvala jako lev, s vášní i pokorou. Všemu navzdory.

Španělsko získalo v polovině září svůj druhý titul světového basketbalového šampióna. Ve finále porazilo Argentinu. Španělský pivot Marc Gasol vyhrál svůj druhý titul za necelé poslední tři měsíce (NBA s Torontem a Světový pohár se Španělskem). To se v historii před ním podařilo pouze Lamarovi Odenovi v roce 2010 (titul v NBA s LA Lakers a s USA). Česká republika se zapsala do historie našeho basketbalu mimořádným úspěchem, 6. místem. Zanechala za sebou velmoci jako například USA, Turecko, Řecko, Německo, Litvu, Rusko a další. Tomáš Satoranský patřil k nejlepším hráčům šampionátu.

Marc Gasol a jeho spoluhráč Rudy Fernandez jsou jedinými hráči z letošní sestavy Španělska, kteří získali titul mistrů světa v roce 2006. Gasol byl společně se spoluhráčem Rubiem, Argentincem Scolou, Bogdanovičem ze

Srbska a Francouzem Fournierem jmenován do All-Star týmu Světového šampionátu v Číně. Kromě Scoly, který odešel z NBA do Číny, hrají všichni v NBA.

Světový pohár v basketbale se konal od 31. srpna do 15. září v osmi čínských městech. Soutěž spojila rekordních 32 mužských národních týmů z celého světa, 5 z Afriky, 8 z Asie a Oceánie, 12 z Evropy a 7 z Ameriky. Kvalifikace se hrála 2 roky, v šesti oknech, každé trvalo 9 dní a každé družstvo v něm odehrálo 2 utkání. Celkem se jí zúčastnilo 80 zemí. Vítězná trofej nese jméno zakladatele basketbalu Kanadana Jamese Naismitha, název turnaje se změnil z Mistrovství světa na Světový pohár. Turnaj byl také prvním stupněm kvalifikace pro Letní olympijské hry 2020 v Tokiu.

Omluvenky

Letos se poprvé na světovém šampionátu představily národní týmy z České republiky a Černé Hory, které dříve startovaly jako Československo a Srbsko a Černá Hora. Polsko se vrátilo na Světový pohár po téměř 52 letech. Pouze USA a Brazílie nezmeškaly jediný turnaj. Letošního turnaje se zúčastnilo 54 hráčů z NBA na soupiskách 17 reprezentací. Ačkoli Američané vyhráli posledních 5 velkých světových turnajů (včetně LOH), jejich letošní sestava měla daleko od názvu Dream Team a oprávněně tak byla noční můrou pro fanoušky v USA. Hráči z NBA startují na turnaji od roku 1994, čímž mistrovství světa získalo punc plně profesionální soutěže. Přestože se stal trenérem letošního výběru USA všemi respektovaný trenér Gregg Popovich, omluvenky od nejlepších hráčů se nedaly zastavit. Namátkou například: LeBron James, Kevin Durant, Stephen Curry, Kawhi Leonard, Russell Westbrook, Klay Thompson, Draymond Green, DeMarcus Cousins, Blake Griffin, Paul George, Kyrie Irving a mohli bychom pokračovat. Důležitější ale než jména je teorie, proč se hráči nechtěli turnaje zúčastnit. Deník Washington Post přišel jako první s názorem, že turnaj je příliš blízko začátku sezóny NBA. Když k tomu přidáme příliš velké riziko zranění, skutečnost, že počet utkání v jedné sezóně je mnohem vyšší než v ostatních soutěžích, a fakt, že i když USA nevyhraje SP, bude velmi pravděpodobně stejně hrát na letních olympijských hrách příští rok, vychází nám, že je velmi nepravděpodobné, že největší hvězdy NBA se připraví o 2 po sobě jdoucí léta. A navíc necelý týden po finále Světového poháru začínají přípravné kempy všech týmů NBA, do kterých by měli podle pravidel NBA nastoupit všichni hráči. K termínu turnaje se těsně před koncem šampionátu vyjádřil i David Stern, bývalý komisionář NBA, který řekl: „FIBA udělala chybu, že dala termín Světového poháru rok před Olympijskými hrami. Hráči se pak rozhodovali, na kterém turnaji budou startovat.“ Z pohledu NBA to může být chyba, ale dá se to vzít i jako příležitost pro ostatní země udělat ze Světového poháru turnaj, na

kterém se nehraje pouze o druhé místo. To je základem motivace pro všechny země, vytvořit co nejsilnější reprezentace na každý velký turnaj, včetně USA.

32 zemí, které se kvalifikovaly na SP do Číny			
Afrika (5)	Asie a Oceánie (8)	Amerika (7)	Evropa (12)
Angola	Austrálie	Chile	Česká republika
Nigérie	Čína	Brazílie	Francie
Pobřeží slonoviny	Irán	Kanada	Německo
Senegal	Japonsko	Dom. republika	Řecko
Tunis	Jordánsko	Portoriko	Itálie
	Nový Zéland	USA	Litva
	Filipíny	Venezuela	Černá Hora
	Jižní Korea		Polsko
			Rusko
			Srbsko
			Španělsko
			Turecko

Kromě samotného SP byl turnaj první možností, jak se přímo kvalifikovat na olympijský turnaj do Tokia v roce 2020. K dispozici bylo sedm míst, vždy pro určitý počet nejlépe umístěných zemí, dva z Ameriky (Argentina a USA), dva z Evropy (Španělsko a Francie) a po jednom z Afriky (Nigérie), Asie (Irán) a Austrálie a Oceánie (Austrálie). O dalších čtyřech místech bude rozhodnuto v kvalifikaci v červenci 2020. Dvanáctým účastníkem bude na olympijském turnaji hostitelské Japonsko.

Porážka USA – konec nadvlády

Nadvláda USA na vrcholu mezinárodního basketbalu skončila, tentokrát ji zastavila Francie. Ve středu 11. září, po 58 vyhraných utkáních v řadě (bez přípravných utkání) skončila nadvláda amerického národního týmu mužů sestaveného pouze z hráčů NBA. Čtvrtfinálová porážka s Francií 89-79 zároveň znamenala konec série 5 vyhraných velkých turnajů v řadě (MS a LOH). Spojené státy poprvé od roku 2006 poslaly hráče NBA na hlavní mezinárodní turnaj a nevyhrály zlato. „Jakákoliv ztráta bolí," řekl americký trenér Gregg Popovich na pozápasové tiskové konferenci. „A v této situaci to bolí ještě víc. Všichni rádi vyhráváme a rádi bychom vyhráli i tady... ale všichni jsme dospělí, všichni máme rodiny a život jde dál.“ Na opětovné dotazy k finální nominaci a více než 40 omluvenkám dodal: „Nezáleží na tom, kdo je v týmu, musíme být hrdí na těchto 12 kluků, kteří obětovali své léto, aby sem přijeli, nikdy předtím spolu nehráli, a přesto šli do arény bojovat za svou zemi. Zaslouží si uznání, stejně jako Francie si zaslouží uznání za vítězství. Nejde o to, že Spojené státy nebyly kompletní, Francie byla v tomto utkání lepší a zaslouženě vyhrála.“ Rudy Gobert, nejlepší hráč Francie, k tomuto utkání poznamenal: „Porazit Ameriku není náš cíl, našim cílem je vyhrát šampionát. Tato výhra ztratí svůj význam, když se nám to nepodaří.“ Ani Francii se to nepodařilo, v semifinále překvapivě, ale zaslouženě prohrála s Argentinou.

Ačkoli po zveřejnění konečné nominace USA mnoho expertů, včetně trenérů startujících se svými reprezentačními výběry na SP, předpokládalo, že tento tým nevyhraje, po porážce s Francií předstírali překvapení. Ptali se dokonce, jak se to mohlo stát? Považuji to za pokrytecké. Karty byly před SP rozdány tak, že Američané mohou zvítězit, ale při své cestě turnajem narazí na země, které přivezou do Číny vynikající výběry, jejichž hráči mají zkušenosti z NBA, významné role ve svých klubech a také touhu dokázat něco, co se nepodařilo předcházejícím generacím. Mezi tyto země patřily v první vlně Srbsko, které propadlo stejně jako americký výběr, Austrálie, Francie a Španělsko. Zuby si ale brousily také Řecko a Brazílie. Kanadské ambice spálily už po několikáté omluvenky klíčových hráčů z NBA. Všechny tyto země mohly americký výběr porazit, ale stejně tak s ním mohly prohrát. Takové rozpoložení na předcházejících turnajích nebylo. Za všechny vyjádření uvádím slova trenéra srbského výběru Saši Djordjeviče, jehož tým před šampionátem i na jeho začátku budil oprávněně velký respekt: „Pokud se s USA potkáme, ať jim dopomáhá Bůh.“ Srbové se s Američany potkali, ale bylo to pro oba týmy pouze v utkání, ve kterém se rozhodovalo, kdo bude hrát o páté, respektive sedmé místo. Ačkoli Srbsko zvítězilo a naplnilo tak slova jejich trenéra, nevěřím, že byl někdo z nich po tomto souboji spokojený.

Až na druhý pohled

Osobně bych nekritizoval hráče, kteří startovali za USA na Světovém poháru. Přijali výzvu, když desítky dalších odmítly reprezentovat nebo se zranily. Oproti ostatním družstvům tito hráči spolu hráli poprvé. Strávili společně pouze pár týdnů v přípravě a sehráli 5 přípravných utkání. Ti, kteří do Číny odjeli, si také přibalili těžké břímě minulých dominantních úspěchů amerických výběrů. Zavazadla jim ještě více ztěžkla po porážce s Austrálií v přípravě a po příjezdu do Číny, kdy na každém kroku čelili dotazům ohledně absence hvězd. Ocenil bych, že vždy nastupovali do utkání s cílem dát ze sebe to nejlepší. To se jim podařilo, ale nestačilo na větší úspěch. Obrovskou zkušeností pro všechny americké hráče, kterou zúročí v budoucnu, bylo dle mého názoru hrát a trénovat pod trenérskou dvojicí Greg Popovich a Steve Kerr. Nejsem si jistý, zda někdo z tohoto výběru bude ještě někdy oblékat reprezentační dres Spojených států v nejbližší době. Příští rok se konají Olympijské hry v Tokiu a v roce 2023 Světový pohár, který budou hostit Filipíny, Japonsko a Indonésie. Předpokládám, že na obou těchto akcích se budou snažit Spojené státy sestavit tým z nejlepších hráčů. Je třeba rovněž připomenout, že se hraje podle pravidel FIBA, které mají několik podstatných odlišností od pravidel NBA. Jedno je ale zvláště důležité. V NBA jsou „obranné 3 sekundy“, které říkají, že hráč nesmí stát ve vymezeném území více než 3 vteřiny, aniž by „aktivně“ bránil nějakého hráče soupeře. Turnaj pro USA mohl dopadnout i hůře, a to tím, že by se přímo nekvalifikovaly do Tokia. Vstupenka do olympijského turnaje je samozřejmě slabou náplastí, ale je základním předpokladem k obnovení odkazu úspěchů amerického basketbalu a zároveň udělá příští medaili mnohem sladší. Nepustit americký výběr zpátky na trůn je zároveň velkou motivací pro ostatní země. Hlad po návratu na vrchol ale bude mít i Amerika. Co více si basketbal necelý rok před olympijským basketbalovým turnajem může přát.

Trenéři a záložní tým

Dovolte mi ještě dvě krátká zastavení u amerického výběru. První, trenérský tým pod ředitelskou taktovkou Jerryho Colangela tvořili hlavní trenér Gregg Popovich a jeho asistent Steve Kerr, jedni z nejvíce respektovaných trenérů a majitelů několika prstenů za vítězství v NBA. Do týmu patří i Jeff Van Gundy, který trénoval 18 let v NBA a od roku 2017 vedl výběr USA v kvalifikaci na MS a zároveň je trenérem záložního výběru Spojených států „Select Team“ připravujícím se vždy společně s hlavním týmem. Zastavení druhé, záložním tým. Účelem tohoto výběru je pomoci připravit národní tým na mistrovství světa nebo olympijský turnaj a nabídnout příležitost mladým hráčům se standardy NBA, aby se zapojili do programu USA Basketball National Team. Tito hráči zároveň odehráli celou kvalifikaci na SP. Bylo to 12 vítězných utkání, v nichž dostalo příležitost 52 hráčů a postupu bylo dosaženo tím pádem bez asistence hráčů z NBA. Sečteno podtrženo tento tým je nejen sparingem pro finální výběr, ale zároveň získává zkušenosti z každodenní práce s těmi nejlepšími trenéry a

hráči z NBA, včetně poznatků z mezinárodní konfrontace. Trenéři záložního výběru jsou zároveň součástí hlavního realizačního týmu a skauty turnajových soupeřů Američanů.

Je to turnaj, není to dlouhodobá soutěž

Turnajové soutěže. V určité fázi se dostanete do situace, kdy jedno utkání rozhoduje o dalším úspěchu či neúspěchu. Pokud se vám v tomto klíčovém zápase daří střelba, nebo ubráníte klíčového soupeře, můžete porazit každého. To je na tom tak krásné, ale také drsné. Španělský podkošový hráč Marc Gasol na toto téma pronesl: „Cítil jsem, že jsme v roce 2014 měli nejlepší tým v historii, ale potkalo nás jedno zaváhání, jeden den, kdy jsme špatně stříleli.“ To je ten druh soutěže, turnaj, kde po jednom nepovedeném utkání jste mimo hru.“ Letos to potkalo Srbsko, které v přípravě i na začátku turnaje vypadalo jako hlavní favorit na vítězství v turnaji. Vyhrálo první čtyři utkání v průměru o 41 bodů. Poté ve druhé části soutěže překvapivě prohrálo se Španělskem a nato byli Srbové ve čtvrtfinále vyřazeni Argentinou. Nebo Turecko, které neproměnilo 4 trestné hody v koncovce prodloužení s USA a ztratilo vyhraný zápas. Jejich negace z koncovky se přenesla do utkání proti našemu týmu, ve kterém jsme jasně Turky přehráli, ačkoliv byli papírovými favority.

Vítězné Španělsko a mimořádně úspěšné Česko spojovaly na turnaji tyto rysy: jejich soupisky nebyly zaplněné tolika hvězdami jako u jiných týmů. Hráči neměli výškovou převahu, chyběla jim váha důležitá do osobních soubojů. **Byly to ale týmy, které měly největší srdce a touhu dokázat víc, než na co byly pasovány.** Dokazovaly to ve všech utkáních po celý turnaj. Největší výhody u obou spatřuji ve dvou věcech. První vidím v jejich kapitánech, Pavel Pumprla a Rudy Fernandez jsou respektovanými lídry nejen mezi hráči, ale i v realizačních týmech. Velmi umně a každý navenek jinak působí na své spoluhráče a jsou důležitými spojkami mezi hráči a trenéry. Druhou výhodou bylo **nastavení mysli** klíčových hráčů, kteří zdravě nakazili své spoluhráče. Na naší straně to byli například Tomáš Satoranský, který většinu léta trénoval individuálně se svými osobními trenéry, aby se co nejlépe připravil na Světový pohár. Stejný přístup zvolil i pivot Ondřej Balvín připravující se se svým osobním mentorem a trenérem. Oba si udělali čas i na kempy a semináře pro děti a trenéry. Podobný servis ale od České basketbalové federace měli i jejich spoluhráči. Příběh sám o sobě je Martin Kříž, jenž si v květnu přetrhl achilovku a v polovině srpna nastoupil do přípravných utkání v Německu, po nichž se rozhodlo o jeho nominaci do Číny. Jako **totální nasazení** se dají nazvat jeho fáze rehabilitace a následného každodenního tréninku doprovázeného speciální regenerací, včetně úpravy stravy a spolupráce s expertem na mentální přípravu. Ve španělském

týmu se podobně individuálně připravovalo také několik hráčů. Nejvíce se ale mluví o Rubiovi, jenž po finále prohlásil: „V roce 2014 jsme měli tým plný hvězd, měli jsme tolik zbraní, že jsme si sami mysleli, že nemůžeme prohrát. Bohužel to tak nefunguje. Hvězdná soupiska není vstupenka k titulu.“ Mnoho týmů a trenérů se v praxi setkalo s naplněním definice: výkon týmu není součtem výkonu jednotlivců na soupisce. Španěly to potkalo v roce 2014 na domácím basketbalovém šampionátu. Není to ojedinělé ani pro další sportovní hry, a to na reprezentační i klubové úrovni. Velkou roli v tomto mohou hrát trenéři a synergie mezi nimi a klubovým či federačním vedením.

Za oponou českého týmu

Trenér Ginzburg. Dostal z většiny hráčů jejich maximum, stejně jako v jeho předešlém angažmá v Nymburku. Dokázal se upozadit v momentech, kdy bylo efektivnější, aby tým dirigoval Satoranský ze hřiště, a naopak vystoupit do popředí, když hra nefungovala podle jeho představ. Naslouchá hráčům a dokáže přijmout rozhodnutí, se kterým na začátku nebyl v souladu. Ačkoli není české národnosti, Česko má jako svůj druhý domov a po 13 letech strávených tady chápe naturel našich hráčů a lidí. Vytvořil dobrý mix realizačního týmu i tím, že do něj před šampionátem přibral bývalého reprezentanta a současného trenéra mládeže v Barceloně a reprezentace ČR do 18 let Luboše Bartoně.

3D Tomáš Satoranský. Světového poháru se zúčastnilo 54 hráčů z NBA. Podle mého názoru pouze jediný naplnil všechna očekávání, některá i překonal. Měl pod kontrolou svůj tým, sám sebe a byl schopen kontrolovat průběh a skóre každého utkání tak, aby dostal do hry všechny své spoluhráče. Žádný jiný hráč neměl takový vliv na svoje družstvo. V čem byla na šampionátu Tomášova výjimečnost? Dělal hráče kolem sebe lepšími, nevyhýbal se odpovědnosti vzít na sebe důležité střely v momentech, kdy se nedařilo spoluhráčům, nebo to na

něj prostě a jednoduše jen vyšlo. Rozpoznal, který z jeho spoluhráčů je, jak se říká „hot“, a dával mu takové přihrávky, aby mohl ihned zakončovat. Doskakoval, čímž jsme eliminovali naši menší výšku. Byl lídrem na hřišti i mimo něj a uměl se v této roli chovat, včetně komunikace s médii. Věděl, že můžeme uspět pouze jako tým a za podpory svých nejzkušenějších spoluhráčů dodával podporu a odvalu ostatním. Chyba ve statistikách ho připravila o triple double ve čtvrtfinále s Austrálií, jeho řeč těla budí respekt u soupeřů, ale zároveň dává křídla jeho spoluhráčům. Tomáš má přirozenou autoritu. Tato kombinace se u jednoho hráče často nevidí. Většinou mají velcí hráči jedno nebo druhé. Vztah k médiím a jeho schopnost vystihnout, co se v utkání stalo po vyhraném i prohraném utkání, je mimořádnou předností. Určitě na to mají vliv jeho mezinárodní zkušenosti ze Španělska a z NBA, ale toto je něco více. Hovoří to o jeho výchově v rodině, o jeho inteligenci, sebevědomí, ale i pokoře. I proto byl fanoušky zvolen nejužitečnějším hráčem Světového poháru v Číně. Tomáš byl pro mě na tomto turnaji a je hráč 3D, tj. srdce, mozek a tělo naší reprezentace.

Kapitán. Pavel Pumprla, tichá síla, která svedla mnoho osobních soubojů. Doskočil velmi důležité míče, po kterých jsme vyráželi do rychlých protiútoků. Jeho uvolňování bez míče za zády obránce směrem pod koš je těžké pokrýt.

Ondřej Balvín. Náš jediný klasický vysoký podkošový hráč. Pokud chcete hrát o vyšší příčky v současné basketbale, pivot je důležitou součástí výsledku. Může být problém tyto hráče využít proti slabším, menším nebo běhavým týmům, ale v soubojích s elitními družstvy se bez nich neobejdete. Ondra si přinesl sebevědomí ve hře 1na1 ze svého posledního angažmá v Gand Canarii a z posledních startů za reprezentaci v kvalifikaci.

Křídelní útočníci. Jaromír Boháčik a Vojta Hruban, dvě křídla našeho týmového letounu. Kluboví spoluhráči byli oporou reprezentace již v kvalifikačních utkáních a na světovém šampionátu výkony obou gradovaly. Jejich aktivita ve hře a efektivita v zakončení dávaly prostor ostatním spoluhráčům. Prokázali vyzrálou odvahou vzít na sebe těžké střely a odpovědnost v situacích, kdy se to od nich očekává.

Šestý hráč. Říká se tak hráči, který v utkání přichází na hřiště první ze střídačky. Často je nositelem extra energie a stráví na hřišti více času než některý z hráčů ze základní sestavy. Náš tým měl 3 šesté hráče, Patrika Audu, Blake Schilba a Pavla Pumprlu. Každý má jiné silné stránky, ale všichni je ihned dokázali dát ve prospěch týmu a udržet nebo i zvýšit tempo hry, čímž jsme dělali problémy papírově lepším družstvům.

Nymburk. Klub dlouhodobě startující v evropských pohárech a zahraničních ligách (Adriatická liga a ruská VTB liga) pomáhá hráčům být stále v kontaktu s elitním basketbalem a vytvářet pozitivní konkurenci. Z našeho národního týmu na Světovém poháru oblékalo nebo obléká dres Nymburka 8 hráčů, Hruban, Boháčik, Pumpřla, Peterka, Kříž, Schilb, Palyza, Vyoral. Mnohonásobný český mistr standardně také angažuje do svého realizačního týmu zahraniční trenéry, včetně expertů na kondiční přípravu, spolupracuje s experty na zrak, stravování a regeneraci. Je nutné také zmínit, že 6 hráčů ze soupisky národního týmu ve své kariéře prošlo **mládežnickým programem USK Praha** ve spolupráci s Vysokoškolským sportovním centrem (Satoranský, Balvín, Hruban, Boháčik, Kříž a Vyoral). O kvalitě družstva rovněž svědčí zlepšování jeho výkonů zápas od zápasu. Hráči byli dostatečně sebevědomí, ale přitom stále nohama na zemi. Jejich vyjadřování do médií během turnaje i po návratu do Prahy to dokazují.

Individuální příprava hráčů před začátkem společné přípravy. Po skončení sezóny ČBF spustila program zaměřený na individuální přípravu hráčů, který byl v kompetenci vedoucího kondičního úseku federace Michala Miřejovského, jenž spolupracoval individuálně se 6 hráči. Součástí přípravy byla i úprava stravovacích návyků, které spadali do kompetence nutriční specialistky svazu Zuzany Pavelkové Šafářové. Tak byl založen solidní základ týmové přípravě, která tím pádem nemusela být tak dlouhá a mohla být zaměřena na týmovou souhru. Čtyři hráči se v květnu rovněž podrobili ve spolupráci se společností DynaOptic analýze zraku a pracovali na jeho zlepšení. Následný tréninkový program zlepšuje neurovizuální systém, který je klíčový pro odhad vzdálenosti, správné načasování pohybu, čtení hry, výběr místa a koncentraci při dlouhodobé fyzické zátěži. Za zmínku stojí vyjádření Vojty Hrubana po 2 měsíční spolupráci na konci května pro web nbl.cz: „V únavě jsem v tréninku a utkáních přestával vidět detaily a zhoršovala se reakce a rozhodování. Teď se to zlepšuje a bude to ještě lepší. Vůbec nelituji, že jsem do toho šel“.

Pomohla nám i jasná dlouhodobě stanovená a **respektovaná koncepce hry** založená na rychlém přechodu na útočnou polovinu. Znamená to hrát rychle, ale ne zbrkle, a využívat silné stránky jednotlivých hráčů, včetně střelby z tříbodového prostoru. Tým se držel Zátokova motto „když nemůžeš, tak přidej“.

Ochota se podřídít týmu, ale zároveň využít v každém utkání **momentum** hráče, kterému se právě daří (často to vedlo ke šňůře bodů v řadě, aniž by soupeř skóroval). V tento moment se musíte ihned převtělit z týmového hráče do role sobce, který na sebe vezme několik střel za sebou, protože se mu daří. Kritické je poznat, kdy se hráč má vrátit zpět do role týmového hráče. V tento okamžik

vystupují do popředí trenéři, kteří ze střídačky organizují hru, nebo hráče vystřídají.

Veteráni a jejich role

„Životnost“ hráče basketbalu na profesionální úrovni se pohybuje kolem deseti let. Všechno nad tímto číslem, pokud mluvíme o vysoké úrovni výkonnosti, je vynikající. Pokud se budeme pohybovat v rozmezí od 15 do 20 let, je to mimořádné a stojí za to se u toho zastavit. Na Světovém šampionátu v Číně bylo 5 hráčů (3 z Brazílie a po jednom z Argentiny a Nigérie), kteří startovali na svém pátém mistrovství (hraje se 1x za 4 roky). Kromě těchto pěti hráčů bychom našli u většiny týmů další hráče starší než 33 let. V naší reprezentaci je to například 35-letý Blake Schilb, jenž začal svou profesionální kariéru po ukončení Univerzity Loyola v roce 2007 v ČEZ Basketball Nymburk a pokračoval ve špičkových francouzských, tureckých a španělských klubech. Nejvýraznější veteránskou postavou letošního mistrovství byl 39-letý argentinský pivot Luis Scola, který dovedl svůj tým až do finále. Sám Scola přiznal, že existuje malá šance, že by se mohl zúčastnit příštího Světového poháru v roce 2023: „Proč ne? Bude záležet na tom, jak se v následujících letech budu cítit,“ řekl pro server FIBA. Scola je na druhém místě v tabulce nejlepších střelců v historii mistrovství světa. Jeho pokora, neustálé odhodlání a hlad být v té nejlepší fyzické i psychické formě je tím nejlepším vzorem a motivací pro jeho mladší spoluhráče, jako je například 21letý debutant v argentinské reprezentaci Maximo Fjellerup. Podobnou roli a význam mají i další veteráni v ostatních výběrech. Jedním z jejich největších bonusů jsou zkušenosti z velkých turnajů a utkání získané v průběhu let v nejrůznějších soutěžích. Přirovnal bych jejich význam k tenisovým super koučům Lendlvi, Beckerovi, Štěpánkovi a dalším. Ivan Lendl na první konferenci Mosty v Praze řekl: „Neumím správně naučit forhend a bekhend, ale vím a umím vysvětlit hráči, jak

se bude cítit a co má dělat, když se dostane do finále Wimbledonu, co ho čeká na cestě k tomuto cíli a co má udělat pro to, aby jej neporazilo vlastní uspokojení.“ Těžko hledat výstižnější slova. Doplnil bych pouze, že ne všichni veteráni jsou schopni a ochotni tyto zkušenosti předávat. Je pouze na trenérech, aby vybrali ty správné, pokud mají možnost vybírat z většího počtu. Hráči, kteří hrají v NBA a ve špičkových evropských klubech nepřináší zpět do své země pouze hráčské zkušenosti, ale také poznatky o tom, jak například jejich kluby pracují v organizační struktuře, jak a proč spolupracují s experty v oblasti sportovního tréninku nebo jak propojují svůj program s mládežnickou strukturou.

Podmínky a prostředí

Pokud nemáte tolik talentovaných hráčů jako například USA, Španělsko, Srbsko a Litva, je důležité vytvořit podmínky a prostředí, které umožní udržet stejnou skupinu hráčů delší dobu pohromadě a k nim mít trenéry, jež chápou, že starší hráči potřebují odlišný přístup než mladí, nebo střední generace. K tomu musíte změnit nebo upravit další věci, jako například stravovací návyky nebo spací rutinu hráčů tak, aby dobře odpočívali a plně se zotavovali. Přepnout stravu hráčů na více bílkovin, méně sacharidů a hodně zeleniny je jen jedna z kosmetických úprav. Stejně jako individualizace jídelníčku a doplňků stravy. Země jako Argentina, Brazílie, Austrálie, Francie, Nový Zéland to chápou dokonale. Podobně je to s programem v přípravných kempech.

V reprezentačních výběrech se často trénovalo 2x denně jako v klubech, ale hráči, kteří hrají ve špičkových týmech NBA a Euroligy, trénují pouze jednou denně. I tomu se musíme přizpůsobit a lépe a efektivně plánovat obsah i formy tréninků, včetně prostoru pro individuální přípravu. Výbornými příklady jsou opět argentinskí hráči jako Ginobili, který ukončil kariéru v NBA ve 41 letech, nebo jeho spoluhráči Prigioni a Nocioni, kteří pověsili dresy na hřebík ve 40 letech. Tito hráči nemusí nutně hrát celých 40 minut. Stačí aby hráli 15, 20 nebo 25 minut. Aby byli velmi efektivní, jejich těla potřebují to, o čem se bavíme výše v textu. Pokud se vám podaří toto prostředí a podmínky nastavit, uvidíte rozdíly téměř okamžitě. Ti, co sledovali světový šampionát, to viděli. Těžko by Češi hráli stejně dobře bez Schilba (35 let), Argentina bez Scoly (39), Austrálie bez Boguta (34) a Barlowa (35) a Brazílie bez pětice Sousa (35), Barbosa (36), Varejao (36), Garcia (39) a Huertas (36). Tajemství úspěchu je samozřejmě i v trenérech, kteří chápou dobré účinky změn a snaží se nastolený program držet ve stejných nebo podobných kolejích. To je ale také v rukou sportovních úseků federací, které musí stále analyzovat kam elitní basketbal kráčí a jaký to má následně vliv na jejich domácí program. Kontinuita a pochopení nastolených pravidel a programů věci usnadňuje. Vše ale musí být podpořeno vzděláváním a seznamováním se s novinkami, které přicházejí z nejlepších basketbalových a sportovních prostředí na světě.

Když jsme v roce 2016 začali spolupracovat a pravidelně zvat do ČR odborníky ze zahraničí, včetně NBA a Euroligy, mnoho našich trenérů bylo k tomuto kroku skeptických. Dalším krokem bylo začlenění zahraničních odborníků do většiny mládežnických reprezentací na střednědobé kontrakty. Nechtěli jsme však, aby se stali hlavními trenéry, tyto pozice jsme nechali pro české trenéry. Zahraniční kolegové nám pomáhají fixovat standardy, které jsou v zahraničí samozřejmostí. Mezi ně například patří individualizace tréninkového procesu, vyšší intenzita tréninků, vášeň, konzistence v komunikaci, zapojení dalších expertů na sportovní trénink. Sportovní úsek jsme postupně doplnili o experty na stravování, spánek, vyšetření zraku s navazujícím specifickým tréninkem nebo analýzu hry a pohyb hráčů. Abychom trenérům ještě více otevřeli oči, pravidelně je posíláme na krátkodobé stáže a semináře do zahraničí, kde si kromě čerpání nových poznatků vytvářejí sítě kontaktů. Zpět nám i sobě přinášejí spoustu informací, které jim dávají sílu ke změnám. Hlavním cílem je pro nás snažit se udržet náš talent zdravý a produktivní. Ne vždy se nám to ale zatím daří. Celý sport, nejen basketbal, potřebuje větší osvětu a komunikovat příběhy úspěšných sportovců. Je důležité zaměřit se u nich na cestu, kterou museli urazit, než se dostali na vrchol, kolik překážek museli překonat, že chybovat je součástí takové cesty, avšak je špatné stejné chyby opakovat.

Inspirace

Sportovní svět se za posledních 20 let hodně změnil. Pokud si dobře vzpomínám, hráči běžně odcházeli do sportovního důchodu kolem 30 roku jejich věku. Ale nyní máte například v tenise Federera (39) a Nadala (33). Běhají jako mladí kluci. Protože jsou profesionálnější, vybírají si vlastní stravu, lépe odpočívají, jinak cestují, vědí, kolik potřebují spánku. Všechno mají pod svou kontrolou. Když k tomu přidáme, že jsou lepší podlahy a lepší obuv, není

se čemu divit. Mnoho hráčů a dalších sportovců se o tyto věci začalo zajímat samo. Nakazili tím své spoluhráče i soupeře. Ve stejné době začaly vznikat specializované pracoviště, které začínají nabízet své služby. Nejtěžším úkolem je z nich vybrat ty správné. Některé sportovní svazy si tyto odborníky zaměstnává přímo u sebe na federaci. Basketbal je jedním z nich.

Domnívám se, že současná mladá generace bude hrát dlouho, protože tito hráči tento systém přípravy podporují a přijali ho za svůj standard. Mají zároveň odhodlání se podle toho řídit, protože vidí, jak to funguje u jejich vzorů, jako je například pro naše hráče Satoranský, nebo jiné hvězdy světového basketbalu. Pomůže jim to nejen k delší kariéře, ale také k menšímu počtu zranění a vyrovnanějším výkonům.

Čeho jsme byli svědky na posledním Světovém poháru

Atletičnost. Odklon od vysokých méně pohyblivých podkošových hráčů. Přečtové fáze do útoku i zpět do obrany se staly klíčem k úspěchu. Jakmile některý z hráčů zaspí, soupeř to trestá jednoduchými body. Většina družstev se drží hesla hrát rychle, ale ne zbrkle a využít atletismus jako svou přednost po celou dobu utkání. S tím jsou spojeny i **rychlost a koordinace**. Rychlost pohybu hráče, rychlost pohybu míče a rychlost myšlení, ve smyslu řešení herních situací. To vše pod fyzickým tlakem soupeře a psychickou náročností významu turnaje, vnitřním tlakem na vlastní výkon u každého hráče. Rozvoj koordinačních schopností je dobrým základem pro zvládnutí individuálních činností ve velké rychlosti. Stále musíme brát v potaz, že basketbal je také těžký proto, že v mnoha činnostech horní polovina těla dělá jiný pohyb než dolní polovina. K tomu je nutné vnímat herní situace, včetně soupeře. Díky vyšší intenzitě hry se častěji střídá a dostává příležitost více hráčů. Trenéři také častěji

zařazují více druhů obranných systémů, včetně celoplošných, aby dostali soupeře mimo komfortní zónu.

Ve většině týmů byla **dvojice až trojice dominantní hráčů**, kteří určovali charakter hry a v určitých fázích utkání opanovali hřiště.

Rozhodovací procesy. Kreativita vs robotizace. Hráči se často dostávají do situací, v nichž dělají více rozhodnutí za sebou ve velmi krátkém časovém úseku pod vnějším i vnitřním tlakem. Většinou výběr řešení vychází z předcházejících činností spoluhráčů a reakcí obrany. Hráči vybírají řešení z nacvičených „vzorců“ z tréninku. Opakem jsou robotizované kombinace, které charakterizuje předem dané schéma průběhu na sebe navazujících činností. Jejich nevýhodou je snadné přečtení a tím pádem i možnost je přerušit. Často pak dochází k panice a nepřipraveným střelám.

Herní inteligence. Dá se rozvíjet nasbíranými zkušenostmi, ale i vlastní analýzou hry hráčem samotným, nebo za podpory trenérů. Pokud máte hráče s vysokou herní inteligencí, jedná se většinou o tzv. **generála na hřišti**, které je schopen dirigovat tým a řídit hru i sám sebe.

Prolínání herních pozic na hřišti. Dříve se hráči striktně dělili do 5 pozic. Díky rychlejšímu pohybu po hřišti se často na palubovce spolu setkává trojice i čtveřice podobně vysokých a pohyblivých hráčů. Všichni jsou schopni zakončovat střelbou z dlouhé vzdálenosti i hrát zády ke koši jeden na jednoho.

Střelba. Ze soupisek všech družstev se vytrácejí hráči, kteří nestřílejí ze střední nebo dlouhé vzdálenosti.

Technologie. Většina družstev pracovala s technologiemi, které rychle a pečlivě vyhodnocují získaná **DATA**. Využívají je v přípravě na utkání, během utkání i pro pozápasová hodnocení. Slouží týmu i jednotlivcům. DATA jsou selektována a k hráčům se dostanou jen ta nejpodstatnější. Data se získávají o soupeři, vlastním výkonu, včetně efektivity a výtěžnosti jednotlivých herních kombinací a systémů, nebo například o stupni únavy organismu hráčů.

Komunikace. Verbální i nonverbální, včetně řeči těla. Dobrá obrana není bez komunikace. Stejně tak to platí o útočné fázi. Komunikují mezi sebou hráči na hřišti, trenéři na střídačce, trenéři s hráči na střídačce i s hráči na hřišti.

Standardem se stala komunikace hráčů ze střídačky se spoluhráči na hřišti. Většinou na stejných pozicích, nebo když mají stejné úkoly, například ubránit klíčového hráče soupeře.

Momentum v utkání. Trenéři a dirigenti hry se snaží využít momentum týmu nebo některého ze spoluhráčů ke vstřelení více bodů v řadě bez přerušení soupeře. Pokud se to podaří, jedná se většinou o fáze, které rozhodují o konečném výsledku. Cílem soupeře je těmito momenty zabránit.

Konzistentnost. Hráč, který podává konzistentní výkony ve více utkáních za sebou, je koučovatelný a má vůli se zlepšovat na turnaji nebo v sezóně. Takový hráč je vyhledávaným „artiklem“.

Ochota a schopnost **vyrovnat se s očekáváním**. V současném vysoce konkurenčním basketbalovém světě se stává naplnění očekávání důležitou a

nedílnou součástí úspěchu. Velmi často je to spojeno s ochotou podřídit se týmu, ale i dát adekvátní prostor lídrovi družstva. Ego bývá často nepřítelem úspěchu. V Číně se ho nepodařilo zvládnout například reprezentacím Srbska, Číny, Řecka, Turecka, Německa nebo Japonska.

Nevyužité potenciály. O americkém a srbském výběru toho už bylo napsáno dost. V Číně se však nerozzářily naplno hvězdy jako Janis Antetokounmpo nebo Rui Hačimura. Janis byl letos v létě vyhlášen MVP uplynulého ročníku NBA (Milwaukee Bucks) a měl vést Řecko do nejvyšších pater Světového pohár. Rui, devítka letošního draftu NBA, kterého získaly Washington Wizards. Řecko skončilo na 11. místě, Japonci dokonce předposlední. Zdá se, že oba týmy nebyly schopny využít potenciálu jejich hvězd a zároveň tyto hvězdy nezúročily svou formu a výsledky z uplynulé sezóny.

Naše příležitosti

- **Otevřenost.** Být otevřeni novým poznatkům a ochotni je přenášet do českého konzervativního prostředí. Stejně tak být otevřeni opustit své komfortní prostředí a sbírat zkušenosti v zahraničí a zúročit je pro svůj klub.
- **Liga.** Uvědomit si, že naše nejvyšší soutěž je kromě snahy „urvat“ co nejlepší umístění příležitostí vychovat hráče, jenž od nás přestoupí do lepší soutěže, do lepší organizace. Kluby jsou samozřejmě soupeři na palubovce, ale stejně tak by se společně měly snažit vybudovat co nejlepší produkt, který bude zajímavý pro diváky, partnery a média. V tento moment se stávají partnery.
- **Odvaha.** Dát příležitost talentovanému hráči a být připraveni, že může chybovat. Stejně tak dát příležitost mladým trenérům, kteří jsou vzdělaní, mají charakter a vášeň.
- **Hráč jako klíč k úspěchu.** Zaměřit se více na individuální rozvoj hráčů, který půjde ruku v ruce s prvky elitního basketbalu, jako jsou rychlost, úspěšnost střelby ze všech vzdáleností, rychlost rozhodování, pohyb míče, schopnost hrát na více pozicích, umět využívat dovednosti v plné rychlosti a mít je zakódované pod kůží tak hluboko, že se ve hře může hráč soustředit na čtení herních situací a jejich řešení. Jsem přesvědčen, že když zlepšíme jednotlivé hráče, dostaví se zlepšené výsledky na mezinárodním poli. Opačně to bude mnohem těžší, ne-li nemožné.
- **Nebránit se nákaze úspěchem.** Nejde to však samospádem, každý pro to něco musíme udělat. Trenéři, hráči, funkcionáři, fanoušci i média. Je to příležitost nejen pro basketbal, ale pro všechny sportovní hry a celý český sport.

- **Trenéři.** Jsou důležitým faktorem úspěchu. Vytvořme jim podmínky a prostředí, ve kterém se mohou soustředit pouze na trenérskou profesi. Dejme jim společenský kredit. Zároveň k nim bud'me nároční.
- **3 střednědobé milníky** – kvalifikace na LOH 2020, ME 2021 a MS 2023. Úspěch není zaručen, klíčové je udržet směr.
- **Věrnost fanoušků.** Fanoušci jsou velmi často dalším hráčem na hřišti. Sami hráči se vyjadřují o důležitosti jejich podpory na cestě k úspěchu. Hráči by měli cítit podporu i v okamžicích, kdy se jim nedaří, protože přízeň fanoušků je v takovém momentě stejně důležitá.

Fotbal a lední hokej jsou národními sporty v České republice, tak tomu bude i nadále. Pro mě se přesto stal tím hlavním sportem basketbal, díky mým rodičům, učitelům a dětství, které jsem s tímto sportem prožil. Přejme si, aby se basketbal stal další volbou pro děti a jejich rodiče. A kdy jindy, když ne teď. Přenesme vášeň našich hráčů a jejich touhu uspět ze světového šampionátu do naší kultury. Je to možné. Všem navzdory.